

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2014

**Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála**

Tíreolaíocht

Ardleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéisí foilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

Réamhrá

Agus breithniú á dhéanamh ar an scéim mharcála seo, ba cheart aird a bheith ar an méid a leanas:

- Braitheann na sonraí a theastaíonn in aon cheist ar an gcomhthéacs agus ar an mbealach a gcuirtear an cheist, agus ar an líon marcanna a sannadh don fhreagra sa scrúdpháipéar.
- Caithfear focail, nathanna cainte nó frásaí a úsáid i gceart i gcomhthéacs agus níor cheart iad a bhréagnú, agus más léir go n-úsáidtear go mícheart iad nó go mbréagnaítear iad, ní féidir na marcanna a thabhairt.
- Mar riail ghinearálta, más ann d'amhras faoina bhailí atá aon fhreagra, ní mór do scrúdaitheoirí dul i gcomhairle lena scrúdaitheoir comhairleach sula mbronntar marcanna.
- Níl na moltaí ná na samplaí etc. a thugtar sa scéim uileghabhálach agus is féidir glacadh le freagraí malartacha bailí eile etc.
- Chun críche marcála, is é is Pointe Substantiúil Ábhartha (PSÁ) ann ná aon phíosa amháin d'eolas fíorasach a dtabharfaidh scrúdaitheoir ualú marcála dó mar atá leagtha síos sa scéim mharcála (2 mharc de ghnáth). Mar a moladh roimhe seo i gCiorclán S85/09 agus sna Táscairí Marcála Samplacha atá ar fáil ar shuíomh Gréasáin Choimisiún na Scrúduithe Stáit, ba cheart go dtiocfadh gach PSÁ as an eolas a thugann an t-iarratasóir, rud is cúis le freagra comhleanúnach foriomlán ar an gceist.

CUID A hAON – CEISTEANNA GEARRFHREAGRA – 80 MARC

Freagair DEICH gceist.

Tá na ceisteanna go léir ar aon mharc.

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SNA SPÁSANNA ATÁ ANN DÓIBH

10 gcinn ar bith de na ceisteanna @ 8 marc an ceann

Gach ceist:

Ceithre chuid @ 2 mharc an ceann nó ocht gcuid @ 1 mharc an ceann

C.4 (iv), C.9 (iv), C.11 (iv) agus C.12 (iv) @ 1 + 1 mharc

Gan grádú ar bith

C.1	B	Daonna	C.6	Beirlín	An Ghearmáin
	A	Nádúrtha		An Mheánmhuir	Deisceart na hEorpa
	D	Daonna		Contae na Mí	Éire
	C	Nádúrtha		Tír na mBascach	Tuaisceart na Spáinne
C.2	D	Próisis oighreacha	C.7	(i) S 273 009	
	A	Próisis abhann		(ii) 90 km ²	
	B	Próisis oighreacha		(iii) Ó thuaidh, soir ó thuaidh, ó thuaidh soir	
	C	Próisis abhann		(iv) 6.8 (km)	
C.3	D	Siúnta	C.8	(i) X 255 930	
	G	Cuaschlaonas		(ii) N25	
	A	Bolcán		(iii) Aon ráiteas bailí	
	C	Sil-leagan cósta		(iv) Prióireacht / Séipéal	
	E	Plána cisealúcháin			
	H	Seomra magma	C.9	(i) Gran Canaria	
	B	Síonchaitheamh		(ii) 2,000 m	
	F	Dronnchlaonas		(iii) 6,000 m	
				(iv) Aon mhíniúchán bailí	
C.4	(i)	6°C	C.10	C	Draenáil chraobhach
	(ii)	Bronn 2m (foclaíocht éiginnte)		D	Draenáil neamhordúil
	(iii)	Isiteirmeacha		B	Draenáil treilíse
	(iv)	Aon mhíniúchán bailí		A	Draenáil ghathach
C.5	(i)	A Pláta Mheiriceá Thuaidh	C.11	(i)	7,700
	B	Pláta na hEoráise		(ii)	10,500
	C	Pláta na hAfraice		(iii)	40,800
	D	Pláta Mheiriceá Theas		(iv)	Aon mhíniúchán bailí
	(ii)	E Teorainn Dhéanamhasach / Dhibhéirseach			
	F	Teorainn imchoimeádach / Neodrach / Éighníomhach / Chlaochlúchláin, etc.	C.12	(i)	15.8 (%)
	(iii)	Fíor		(ii)	3.5 (%)
	Fíor			(iii)	47.8 (%)
				(iv)	Aon mhíniúchán bailí

CUID A DÓ – CEISTEANNA STRUCHTÚRTHA agus AISTE – 320 MARC

Ní mór duit tabhairt faoi **CHEITHRE** cheist, mar seo a leanas:

- **DHÁ** cheist as **Roinn 1 – Croí-Aonaid**:
 - Ceist **amháin** as Ceist 1, 2 agus 3
AGUS
 - Ceist **amháin** as Ceist 4, 5 agus 6
- Ceist **AMHÁIN** as **Roinn 2 – Toghaonaid**
- Ceist **AMHÁIN** as **Roinn 3 – Roghaonaid**

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SA FHREAGARLEABHAR

ROINN 1 – CROÍ-AONOID

Ceist 1 go 6

NÍ MÓR duit tabhairt faoi **DHÁ** cheist:

- **CEIST AMHÁIN** as **Patrúin agus Próisis sa Chomhshaol Fisiceach**
AGUS
- **CEIST AMHÁIN** as **Tíreolaíocht Réigiúnach**

PATRÚIN AGUS PRÓISIS SA CHOMHSHAOL FISICEACH

Ceist 1 go 3

Freagair ceist AMHÁIN

Ceist 1

A. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil leathscála den limistéar a thaispeántar.

Ar an tsracléarscáil sin, taispeáin agus lipéadaigh gach ceann díobh seo a leanas mar is ceart:

- Cúrsa iomlán Abhainn Choilligeáin (*Colligan River*)
- Aimsigh craosán ar Abhainn Choilleagáin agus marcáil le X ar an tsracléarscáil é
- Gob gainimh an Choinigéir (*Cunnigar*)
- Limistéar talún os cionn 300 méadar.

[20m]

Imlíne na Sracléarscáile: 4 mharc

4 ghné @ 4 mharc an ceann: Léirithe 3 mharc (grádaithe 3/1/0)

Ainmnithe 1 mharc

- Sa chás gur rianaíocht a dhéantar den tsracléarscáil nó nach ndéantar ach cuid den léarscáil a tharraingt, cailtear 4 mharc i ndáil le himlíne na sracléarscáile agus 3 mharc in aghaidh na míre i ndáil leis an léiriú. Ná bronntar marcanna ach as ainmniú.
- Caithfear ceithre thaobh a tharraingt ar an tsracléarscáil.

B. Carraigeacha

Mínigh foirmiú bruthcharraigeacha agus tagairt agat do shamplaí in Éirinn.

[30m]

Dhá bhruthcharraig in Éirinn ainmnithe 2 + 2 mharc

Míniúchán ar an bhfoirmiú 13 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as léaráid ábhartha le lipéid do 1 x PSÁ.
- Tugtar creidiúint bhreise as eolas ábhartha ar léaráid le lipéid do 2 x PSÁ.
- Léaráid gan lipéid = 0 marc.
- Tugtar creidiúint as an 3ú bruthcharraig ainmnithe do 1 x PSÁ.
- Mura ndéantar ach cur síos ar bhruthcharraigeacha gan aon tagairt don fhoirmiú: 2 x PSÁ ar a mhéad.

C. Idirghníomhaíocht an Duine le Próisis Dromchla

Bíonn tionchar ag gníomhaíocht an duine ar phróisis dromchla.

Scrúdaigh an ráiteas seo agus tagairt agat do cheann **amháin** acu seo a leanas:

- Tionchar dambaí ar phróisis abhann
- Tionchar oibreacha cosanta cósta ar phróisis chósta
- Tionchar gníomhaíocht an duine ar ollghluaiseacht.

[30m]

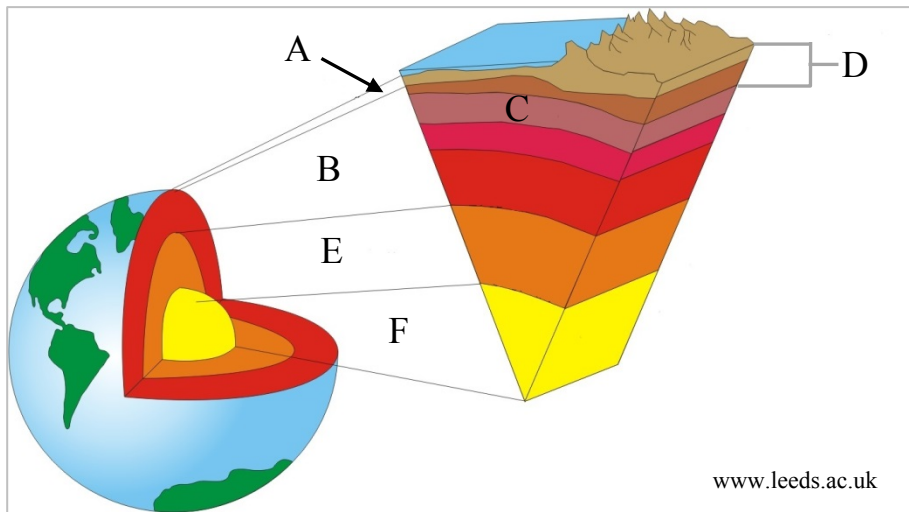
Tionchar ar phróisis aitheanta 2 mharc

Scrúdú ar an tionchar ar phróisis 14 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as an dara tionchar ar phróisis aitheanta do 1 x PSÁ.
- Ní le hÉirinn amháin a bhaineann an cheist.
- Tugtar creidiúint as dhá shampla a ainmnítear do 2 x PSÁ ón scrúdú.
- Tugtar creidiúint 1 x PSÁ as léaráid ábhartha le lipéid.
- Tugtar creidiúint as eolas ábhartha breise ar léaráid le lipéid do 2 x PSÁ.
- Léaráid gan lipéid = 0 marc.
- Féadfaidh an plé a bheith dearfach nó diúltach.
- Mura ndéantar ach cur síos ar ghníomhaíocht an duine gan aon tagairt don tionchar ar phróisis dromchla: 2 x PSÁ ar a mhéad.

Ceist 2

A. Struchtúr Innheánach an Domhain

Scrúdaigh an léaráid thuas a thaispeánann struchtúr innheánach an domhain agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

- (i) Ainmnigh gach ceann de shraitheanna an domhain **A**, **B**, **C**, **D**, **E** agus **F**.
- (ii) Déan cur síos achomair ar an bpríomhdhifríocht idir chomhdhéanamh na sraitheanna **C** agus **D**.
- (iii) Mínigh go hachomair cén fáth a ngluaiseann plátaí.

[20m]

(i)	A	An Screamh	2 mharc
	B	An Maintlín	2 mharc
	C	An tAstanaísféar	2 mharc
	D	An Litisféar	2 mharc
	E	An Croí Amuigh	2 mharc
	F	An Croí Istigh	2 mharc
(ii)	Aon chur síos bailí		2 + 2 mharc
(iii)	Aon mhíniúchán bailí		2 + 2 mharc

B. Forbairt Tírghné

Freagair (i) nó (ii).

[30m]

- (i) Mínigh foirmiú tírghné chreimthe **amháin agus** tírghné shil-leagain **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat orthu.

Tírghné chreimthe ainmnithe	2 mharc
Tírghné shil-leagain ainmnithe	2 mharc
Foirmiú tírghné chreimthe	6/7 x PSÁ
Foirmiú tírghné shil-leagain	6/7 x PSÁ

- Maidir le gach tírghné, tugtar creidiúint as léaráid ábhartha le lipéid do 1 x PSÁ.
- Léaráid gan lipéid = 0 marc.
- Maidir le gach tírghné, tugtar creidiúint as eolas ábhartha breise ar léaráid le lipéid do 1 x PSÁ.
- Mura ndéantar ach cur síos ar gach tírghné gan aon tagairt don fhoirmiú: 1 x PSÁ ar a mhéad in aghaidh na tírghné.
- Tugtar creidiúint 2 x PSÁ as samplaí, sampla amháin de gach tírghné.
- Tugtar creidiúint 1 x PSÁ in aghaidh na tírghné as míniú ar phróiseas ainmnithe. Níor mhór go mbeadh baint ag an gcuid eile den phlé ar phróisis le foirmiú na tírghné.

Nó

- (ii) Déan cur síos agus tabhair míniú ar **dhá** phróiseas ollghluaiseachta a bhfuil staidéar déanta agat orthu.

Dhá phróiseas ainmnithe	2 + 2 mharc
Scrúdú ar phróiseas 1	6/7 x PSÁ
Scrúdú ar phróiseas 2	6/7 x PSÁ

- Maidir le gach próiseas, tugtar creidiúint as léaráid ábhartha le lipéid do 1 x PSÁ.
- Léaráid gan lipéid = 0 marc.
- Maidir le gach próiseas, tugtar creidiúint as eolas ábhartha breise ar léaráid le lipéid do 1 x PSÁ.
- Mura ndéantar ach cur síos ar phróisis ollghluaiseachta gan aon tagairt do mhíniú: 3/4 x PSÁ ar a mhéad.
- Tugtar creidiúint 2 x PSÁ as samplaí, sampla amháin de gach próiseas.

C. Carraigeacha agus Tírdhreacha

Scrúdaigh conas a chruthaítear tírdhreacha éagsúla mar thoradh ar chineálacha éagsúla carraigeacha agus tagairt agat do shamplaí a bhfuil staidéar déanta agat orthu.

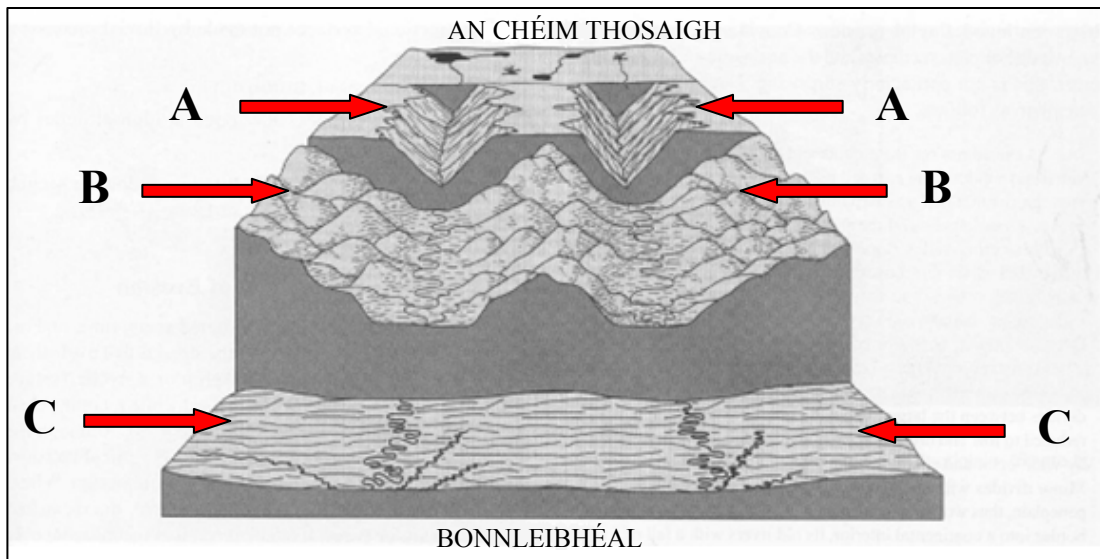
[30m]

Carraig 1 agus tírdhreach a bhaineann léi ainmnithe	2 + 2 mharc
Carraig 2 agus tírdhreach a bhaineann léi ainmnithe	2 + 2 mharc
Scrúdú	11 x PSÁ

- Ní le hÉirinn amháin a bhaineann an cheist.
- Tugtar creidiúint 1 x PSÁ as léaráid ábhartha le lipéid.
- Tugtar creidiúint as eolas ábhartha breise ar léaráid le lipéid do 2 x PSÁ.
- Léaráid gan lipéid = 0 marc.
- Má dhéantar cur síos ar an gcarraig nó ar an tírdhreach gan aon tagairt don bhaint idir an charraig agus an tírdhreach: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Mura ndéantar scrúdú ach ar charraig agus tírdhreach amháin: 6 x PSÁ ar a mhéad.

Ceist 3

A. Forbairt Tírdhreacha

Curtha in oiriúint ó www.clasfaculty.ucdenver.edu

Scrúdaigh an léaráid thuas a thaispeánann na céimeanna i bhforbairt thimthriallach tírdhreach abhann agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

- Ainmnigh gach ceann de na céimeanna **A**, **B** agus **C**.
- Ainmnigh tírghné abhann **amháin** as gach ceann de na céimeanna **A**, **B** agus **C**.
- Mínigh go hachomair cad is brí le leathmhá.
- Mínigh go hachomair cad is brí le bonnleibhéal.

[20m]

(i)	A	Óigeanta / Óg / Uachtarach	2 mharc
	B	Scothaosta / Lár	2 mharc
	C	Críon / Seanaoise / Íochtarach	2 mharc
(ii)	A	Tírghné abhann bhailí	2 mharc
	B	Tírghné abhann bhailí	2 mharc
	C	Tírghné abhann bhailí	2 mharc
(iii)		Aon mhíniúchán bailí	2 + 2 mharc
(iv)		Aon mhíniúchán bailí	2 + 2 mharc

B. Teicteonaic Phlátaí

Déan cur síos agus tabhair míniú ar theorainneacha scriosacha plátaí.

[30m]

Scrúdú

15 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as léaráidí ábhartha le lipéid do 1 x PSÁ.
- Tugtar creidiúint as eolas ábhartha breise ar léaráid le lipéid do 2 x PSÁ.
- Léaráid gan lipéid = 0 marc.
- Tugtar creidiúint 3 x PSÁ as samplaí.
- Mura ndéantar ach cur síos ar theorainneacha plátaí gan aon tagairt do mhíniú: 8 x PSÁ ar a mhéad.

C. Struchtúir Dhríodair

Scrúdaigh an tionchar a bhíonn ag struchtúir dhríodair, mar phlánaí cisealúcháin agus shiúntaí, ar fhorbairt tírghnéithe.

[30m]

Scrúdú

15 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as léaráid ábhartha le lipéid do 1 x PSÁ.
- Tugtar creidiúint as eolas ábhartha breise ar léaráid le lipéid do 2 x PSÁ.
- Léaráid gan lipéid = 0 marc.
- Tugtar creidiúint 3 x PSÁ as samplaí ón scrúdú.
- Mura léirítear nasc idir an tionchar a bhíonn ag struchtúir dhríodair ar fhorbairt tírghnéithe: 2 x PSÁ ar a mhéad.

TÍREOLAÍOCHT RÉIGIÚNACH

Ceist 4 go 6

Freagair ceist AMHÁIN

Ceist 4

A. Scileanna Léarscáile

Tarraing léarscáil imchrutha d'Éirinn.

Ar an léarscáil sin, taispeáin agus ainmnigh samplaí difriúla de gach ceann acu seo a leanas:

- Imchruth réigiúin gheomoirfeolaíoch ainmnithe
- Lárionad uirbeach ainmnithe i réigiún forimeallach
- Imchruth réigiúin chultúrtha ainmnithe
- Imchruth croí-réigiúin ainmnithe.

[20m]

Léarscáil imchrutha

4 mharc grádaithe (4/2/0)

4 ghné @ 4 mharc an ceann:

Léirithe 2 mharc grádaithe (2/1/0)

Ainmnithe 2 mharc

- Ná glactar le réigiún de chuid na hEorpa ná le réigiún Ilchríochach / Fo-Ilchríochach.
- Glactar le lárionad uirbeach de chineál bailí ar bith is cuma faoin méid.

B. An tAontas Eorpach

Scrúdaigh conas a théann méadú an Aontais Eorpaigh i bhfeidhm ar na ballstáit reatha.

[30m]

Tionchar aitheanta

2 mharc

Scrúdú

14 x PSÁ

- Mura ndéantar ach cur síos ar mhéadú an Aontais Eorpaigh gan aon scrúdú ar conas a théann sé i bhfeidhm ar na ballstáit reatha: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Ceadaítear an dara tionchar aitheanta do 1 x PSÁ.
- Féadfaidh na cineálacha tionchair a bheith dearfach nó diúltach, sóisialta nó eacnamaíoch.
- Ní le hÉirinn amháin a bhaineann an cheist.

C. Dinimic Dhaonra

Tabhair cúiseanna le fás **agus** le dáileadh an daonra i réigiún **Ilchríochach** / **Fo-Ilchríochach** (nach bhfuil san Eoraip) a bhfuil staidéar déanta agat air.

[30m]

Scrúdú

15 x PSÁ

- Ná glactar le réigiún de chuid na hÉireann ná de chuid na hEorpa.
- Scrúdú nach ndéantar tagairt ann do réigiún ainmnithe ná do réigiún a thugtar le fios go soiléir = 0 marc.
- Mura ndéantar ach cur síos ar an daonra, ar fhás an daonra agus ar dháileadh an daonra gan aon mhíniú: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Caithfidh tagairt a bheith ann d'fhás an daonra agus do dháileadh an daonra araon. Mura ndéantar scrúdú ach ar fhás an daonra nó ar dháileadh an daonra: 8 x PSÁ ar a mhéad.

Ceist 5

A. Trádáil na hÉireann

Trádáil Eachtrach na hÉireann, 1996 go 2012

Bliain	Easpórtálacha €milliún	Iompórtálacha €milliún	Barrachas Trádála €milliún
1996	38,609	28,480	10,129
2000	83,889	55,909	27,980
2004	84,410	51,105	33,305
2008	86,394	57,585	28,809
2012	91,688	49,151	X

Curtha in oiriúint ó CSO

Scrúdaigh an tábla thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

- (i) Cé na blianta a raibh iompórtálacha na hÉireann os cionn €55 billiún?
- (ii) Ríomh **X**, luach bharrachas trádála na hÉireann in 2012.
- (iii) Cén céatadán d'ardú a tháinig ar bharrachas trádála na hÉireann idir 2000 agus 2004?
- (iv) Mínigh go hachomair buntáiste **amháin** a bhaineann le barrachas trádála.
- (v) Ainmnigh **dhá** earra talmhaíochta a easpórtáiltear as Éirinn.

[20m]

5 chuid @ 4 mharc an ceann

(i)	2000 agus 2008	2 + 2 mharc
(ii)	€42,537 milliún	4 mharc
(iii)	19 nó 19.03	4 mharc
(iv)	Aon mhíniúchán bailí	2 + 2 mharc
(v)	Dhá earra ar bith a easpórtáiltear	2 + 2 mharc

B. Réigiúin san Eoraip

Scrúdaigh tábhacht na rilífe d'fhorbairt an gheilleagair in aon **dá** réigiún chontrártha **Eorpacha** (nach bhfuil in Éirinn) a bhfuil staidéar déanta agat orthu.

[30m]

Scrúdú ar Réigiún 1 $7/8 \times \text{PSÁ}$

Scrúdú ar Réigiún 2 $7/8 \times \text{PSÁ}$

- Ná glactar le réigiún de chuid na hÉireann ná le réigiún Ilchríochacha / Fho-Ilchríochacha.
- Gan aon tagairt do rilíf: $2 \times \text{PSÁ}$ ar a mhéad in aghaidh an réigiúin.
- Gan aon tagairt d'fhorbairt an gheilleagair: $2 \times \text{PSÁ}$ ar a mhéad in aghaidh an réigiúin.
- Mura ndéantar plé ach ar réigiún amháin: $8 \times \text{PSÁ}$ ar a mhéad.
- Ceadaítear $1 \times \text{SRP}$ as sampla i ngach réigiún. Glac le samplaí den rilíf.

C. Gníomhaíocht Gheilleagrach

Pléigh na tosca a mbíonn tionchar acu ar fhorbairt gníomhaíocht gheilleagrach thánaisteach i réigiún **Ilchríochach / Fo-Ilchríochach** (nach bhfuil san Eoraip) a bhfuil staidéar déanta agat air.

[30m]

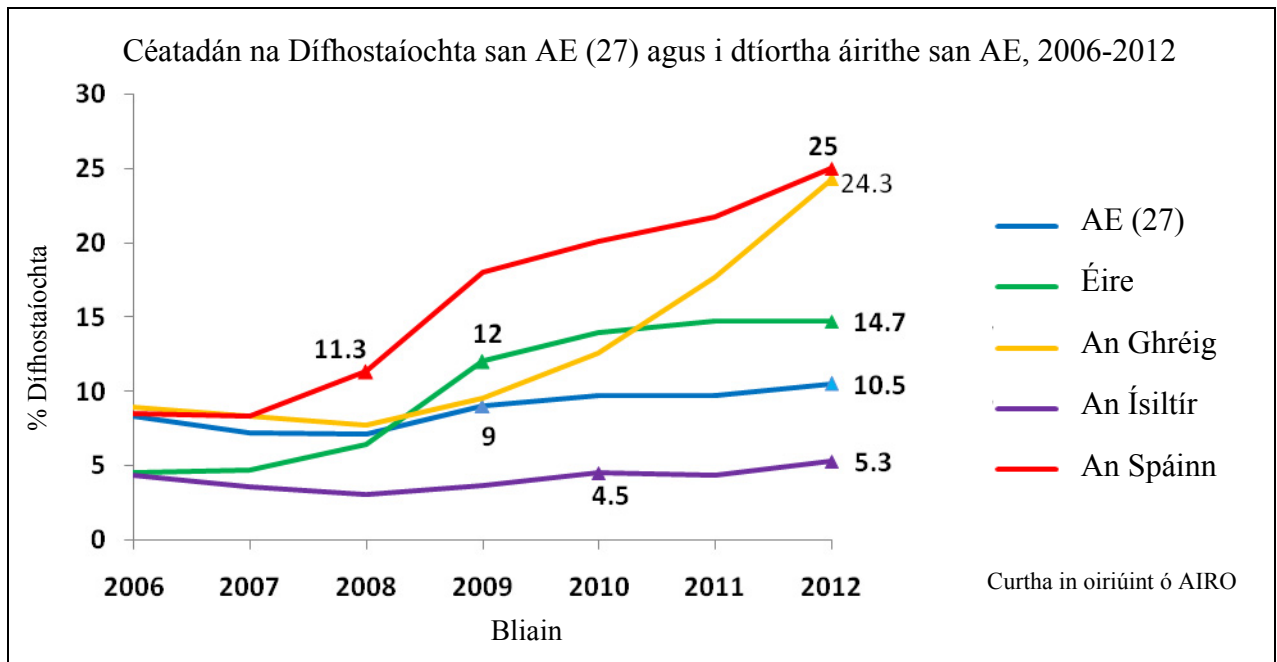
Tosca aitheanta $2 + 2$ mharc

Plé $13 \times \text{PSÁ}$

- Ná glactar le réigiún de chuid na hÉireann ná de chuid na hEorpa.
- Ceadaítear $2 \times \text{PSÁ}$ as samplaí difriúla de ghníomhaíocht gheilleagrach thánaisteach.
- Plé nach ndéantar tagairt ann do réigiún ainmnithe ná do réigiún a thugtar le fios go soiléir = 0 marc.
- Ceadaítear an 3ú toisc a aithnítear do $1 \times \text{PSÁ}$.
- Mura ndéantar plé ach ar thoisc amháin: $7 \times \text{PSÁ}$ ar a mhéad.
- Mura ndéantar ach cur síos ar ghníomhaíocht gheilleagrach thánaisteach gan aon tagairt do thosca a bhfuil tionchar acu ar a forbairt: $2 \times \text{PSÁ}$ ar a mhéad.

Ceist 6

A. Dífhostaíocht san Aontas Eorpach

Scrúdaigh an graf thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

- Cén tír ina raibh an céatadán ab airde dífhostaíocht idir 2008 agus 2012 **agus** cén tír ina raibh an céatadán ab ísle dífhostaíocht idir 2008 agus 2012?
- Cén tír inar tharla an t-ardú ba shuntasáí ar an gcéatadán dífhostaíochta idir 2010 agus 2012?
- Ainmnigh **dhá** tír inar tháinig laghdú ar an gcéatadán dífhostaíochta idir 2006 agus 2007.
- Ríomh an t-ardú ar an gcéatadán dífhostaíochta san AE (27) idir 2009 agus 2012 **agus** luaigh cúis **amháin** a bhí leis an ardú sin.
- Mínigh go hachomair iarmhairt gheilleagrach **amháin** ar ardú sa dífhostaíocht.

[20m]

5 chuid @ 4 mharc an ceann

(i)	An Spáinn agus an Ísiltír	2 + 2 mharc
(ii)	An Ghréig	4 mharc
(iii)	Dhá cheann ar bith díobh seo: an Ghréig / An Ísiltír / an Spáinn	2 + 2 mharc
(iv)	1.5 (%)	2 mharc
	Cúis bhailí ar bith a luaitear	2 mharc
(v)	Aon mhíniúchán bailí	2 + 2 mharc

B. Réigiúin Shocheacnamaíocha

Bíonn an ghníomhaíocht gheilleagrach i gcroí-réigiún difriúil leis an ngníomhaíocht gheilleagrach i réigiúin fhorimeallacha. Scrúdaigh an ráiteas seo agus tagairt agat do shamplaí a bhfuil staidéar déanta agat orthu.

[30m]

Croí-réigiúin agus réigiúin fhorimeallacha ainmnithe	2 + 2 mharc
Scrúdú	13 x PSÁ

- Glactar le plé ar ghníomhaíocht gheilleagrach amháin nó níos mó.
- Glactar le gach cineál gníomhaíochta geilleagraí, i.e. Príomhúil, Tánaisteach agus Treasach.
- Mura ndéantar ach cur síos ar ghníomhaíocht gheilleagrach i gcroí-réigiún nó i réigiúin fhorimeallacha: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Ceadaítear 2 x PSÁ do shamplaí de ghníomhaíocht gheilleagrach.

C. Talmhaíocht in Éirinn

Tabhair cúiseanna le forbairt na talmhaíochta i réigiún in **Éirinn** a bhfuil staidéar déanta agat air, agus tagairt agat do **dhá** cheann ar bith de na tosca seo a leanas:

- Rilíf
- Aeráid
- Margáí.

[30m]

Cúiseanna le Toisc 1	7/8 x PSÁ
Cúiseanna le Toisc 2	7/8 x PSÁ

- Ná glactar le réigiún de chuid na hEorpa ná le réigiún Ilchríochach / Fo-Ilchríochach.
- Plé nach ndéantar tagairt ann do réigiún ainmnithe in Éirinn ná do réigiún in Éirinn a thugtar le fios go soiléir = 0 marc.
- Mura ndéantar ach cur síos ar gach toisc gan aon tagairt d'fhorbairt na talmhaíochta: 2 x PSÁ ar a mhéad in aghaidh na toisce.
- Glactar le léirmhíniú dearfach nó diúltach ar an bhforbairt.
- Ceadaítear 2 x PSÁ do shamplaí de chineálacha talmhaíochta.

ROINN 2 – TOGHAONAD

Ceist 7 go 12

NÍ MÓR duit tabhairt faoi aon cheist **AMHÁIN** as:

Patrúin agus Próisis i nGníomhaíochtaí Geilleagracha

NÓ

Patrúin agus Próisis i gComhshaol an Duine

PATRÚIN AGUS PRÓISIS I nGNÍOMHAÍOCHTAÍ GEILLEAGRACHA

Ceist 7 go 9

Ceist 7

A. Forbairt Gheilleagrach

Sonraí an Innéacs um Fhorbairt Dhaonna (IFD) do Thíortha Roghnaithe, 2012

Rang IFD	Tír	IFD 2012	Ionchas saoil ag breith (blianta)	Ollioncam náisiúnta in aghaidh an duine (\$)
1	An Iorua	0.955	81.3	\$48,688
3	SAM	0.937	78.7	\$43,480
26	An Ríocht Aontaithe	0.875	80.3	\$32,538
85	An Bhrasaíl	0.730	73.8	\$10,152
101	An tSín	0.699	73.7	\$7,945
136	An India	0.554	65.8	\$3,285
146	An Phacastáin	0.515	65.7	\$2,566
175	An Afganastáin	0.374	49.1	\$1,000

www.undp.org

Scrúdaigh an tábla thuas agus freagair gach ceann de na ceistanna a leanas.

- (i) Ríomh an difríocht san Ollioncam Náisiúnta idir SAM agus an tSín.
- (ii) Ainmnigh an tír ina bhfuil an t-ionchas saoil is ísle ag breith **agus** ainmnigh an tír ina bhfuil an t-ionchas saoil is airde ag breith.
- (iii) Mínigh go hachomair cúis **amháin** a bhfuil an t-ionchas saoil ag breith níos airde i dtíortha áirithe.
- (iv) Tá an t-ionchas saoil agus an leibhéal ioncaim ar dhá cheann de na tosca a úsáidtear chun an Innéacs um Fhorbairt Dhaonna a ríomh. Ainmnigh toisc eile.
- (v) Mínigh go hachomair úsáid **amháin** a bhaintear as an Innéacs um Fhorbairt Dhaonna.

[20m]

5 chuid @ 4 mharc an ceann

(i)	\$35,535	4 mharc
(ii)	An Afganastáin agus an Iorua	2 + 2 mharc
(iii)	Aon mhíniúchán bailí	2 + 2 mharc
(iv)	Oideachas, etc.	4 mharc
(v)	Aon mhíniúchán bailí	2 + 2 mharc

B. Fuinneamh In-athnuaite

Scrúdaigh na buntáistí geilleagracha agus na buntáistí don timpeallacht a bhaineann le húsáid foinsí fuinnimh in-athnuaite.

[30m]

Buntáiste geilleagrach aitheanta	2 mharc
Buntáiste don timpeallacht aitheanta	2 mharc
Scrúdú	13 x PSÁ

- Mura ndéantar scrúdú ach ar bhuntáistí geilleagracha nó ar bhuntáistí don timpeallacht: 7 x PSÁ ar a mhéad.

C. Geilleagar Forbartha

Scrúdaigh forbairt ceann **amháin** acu seo a leanas agus tagairt agat do gheilleagar forbartha a bhfuil staidéar déanta agat air:

- Tionscail gan chuing
- Seirbhísí airgeadais
- Ollturasóireacht.

[30m]

Geilleagar forbartha ainmnithe	2 mharc
Scrúdú	14 x PSÁ

- Plé nach bhfuil tagairt ann do gheilleagar forbartha ainmnithe: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Mura ndéantar ach cur síos ar an ngníomhaíocht gan aon tagairt d'fhorbairt na gníomhaíochta: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Tugtar creidiúint 1 x PSÁ as sampla de ghníomhaíocht.

Ceist 8

A. Aerfótagraf

Scrúdaigh an t-aerfótagraf a thugtar leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den aerfótagraf, leath an fhaid agus leath an leithid.

Ar an léarscáil sin, taispeáin agus lipéadaigh gach ceann acu seo a leanas mar is ceart:

- Limistéar caitheamh aimsire
- Foirgneamh mór tráchtála/ tionsclaíochta
- Droichead
- Limistéar gharbhloch a bheadh oiriúnach lena fhorbairt.

[20m]

Imlíne na Sracléarscáile: 4 mharc

4 ghné @ 4 mharc an ceann: Léirithe 3 mharc (grádaithe 3/1/0)

Ainmnithe 1 mharc

- Sa chás gur rianaíocht a dhéantar den tsracléarscáil nó go ndéantar cuid den aerfótagraf a tharraingt, cailltear 4 mharc i ndáil le himlíne na sracléarscáile agus 3 mharc in aghaidh na míre i ndáil leis an léiriú. Ná brontar marcanna ach as ainmniú.
- Caithear ceithre thaobh a tharraingt ar an tsracléarscáil.

B. Cuideachta Ilnáisiúnta

Agus tagairt agat do cuideachta ilnáisiúnta **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat air, déan cur síos agus tabhair míniú ar **dhá** ceann ar bith díobh seo a leanas:

- Foinsiú amhábhbar agus comhpháirteanna
- Suíomh na mbunaonad próiseála
- Suíomh na margáí.

[30m]

Cuideachta ilnáisiúnta ainmnithe 2 mharc

Scrúdú 1 7 x PSÁ

Scrúdú 2 7 x PSÁ

- Plé nach bhfuil ceangal ann le cuideachta ilnáisiúnta ainmnithe = 0 marc.
- Mura ndéantar ach cur síos ar thoisc gan aon tagairt do mhíniú: 4 x PSÁ ar a mhéad in aghaidh na toisce.

C. An tAontas Eorpach agus Éirinn

Scrúdaigh tionchar pholasaithe an Aontais Eorpaigh ar gheilleagar na hÉireann.

[30m]

Tionchar aitheanta	2 mharc
Polasaí aitheanta	2 mharc
Scrúdú	13 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as an dara tionchar aitheanta do 1 x PSÁ ón scrúdú.
- Tugtar creidiúint as an dara polasaí aitheanta do 1 x PSÁ ón scrúdú.
- Tá scrúdú le déanamh ar an uile thionchar agus pholasáí sa bhreis orthu sin.
- Plé nach bhfuil tagairt ann do gheilleagar na hÉireann: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Plé nach bhfuil tagairt ann do pholasaithe an Aontais Eorpaigh: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Glactar le tuairimí dearfacha agus diúltacha araon sa phlé.

Ceist 9

A. Boilsciú san Eoraip

Meánrátaí Bliantúla Boilscithe san Eoraip, 2002 agus 2012

Tír	2002	2012
An Ghearmáin	1.4%	2.1%
Éire	4.7%	1.9%
An Iodáil	2.6%	3.3%

Curtha in oiriúint ó CSO

Scrúdaigh na sonraí sa tábla thuas a thaispeánann na meánrátaí bliantúla boilscithe i roinnt tíortha san Eoraip in 2002 agus 2012.

[20m]

(i) Agus grafpháipéar á úsáid agat, tarraing graf oiriúnach chun na sonraí seo a léiriú.

Teideal	Barrachairt 2 mharc	Píchairt 2 mharc
Ais cheartingearach ainmnithe	1 mharc	1 + 1 mharc (Ciorcal & lárphointe)
Ais chothrománach ainmnithe	1 mharc	
6 mhír léirithe	2 mharc an ceann grádaithe	2 mharc an ceann grádaithe

- Glactar le haon ghraf / chairt oiriúnach.
- Ní leor ainm a thabhairt ar chineál an ghraif / na cairte chun na marcanna i leith an teidil a ghnóthú.
- Sa chás nach n-úsáidtear grafpháipéar, dealaítear dhá mharc ón iomlán.

(ii) Mínigh go hachomair iarmhairt **amháin** ar ráta ard boilscithe.

Aon mhíniúchán bailí 2 + 2 mharc

B. Suíomh Gníomhaíochta Geilleagraí

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar leis an bpáipéar seo.

Mínigh trí chúis a meallfaí cuideachta ilnáisiúnta go dtí an ceantar seo agus fianaise ón léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis á húsáid agat mar thaca le gach cúis acu.

[30m]

Trí chúis	@ 10 marc an ceann
I gcás gach cúise:	
Cúis luaite	2 mharc
Tagairt don léarscáil / fhianaise ón léarscáil	2 mharc
Scrúdú	3 x PSÁ

- Ní mór an fhianaise ón léarscáil a bheith sonrach, i.e. tagairt eangaí nó aibhneacha ainmnithe, etc.
- Ní mór don scrúdú a bheith bunaithe ar mhíniú a bhaineann le hábhar seachas ar chúiseanna breise.
- Sa chás gur bunaithe ar an aerfótagraf a bhíonn an freagra, ceadaítear marcanna i leith na cúise a lua agus sin amháin.

C. Coimhlint Leasa

Agus tagairt agat do **dhá** shampla a bhfuil staidéar déanta agat orthu, scrúdaigh conas a d'fhéadfadh coimhlint leasa a theacht chun cinn idir leas eacnamaíochta agus leas imshaoil i dtaca le saothrú acmhainní de.

[30m]

Dhá shampla	2 + 2 mharc
Scrúdú	13 x PSÁ

- Gan ach plé a dhéanamh ar thaobh amháin den choimhlint: 7 x PSÁ ar a mhéad.
- Gan aon tagairt do choimhlint: 2 x PSÁ ar a mhéad.

PATRÚIN AGUS PRÓISIS i gCOMHSHAOL AN DUINE

Ceist 10 go 12

Ceist 10

A. Gréasáin Lonnaíochta

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil leathscála den limistéar a thaispeántar.

Ar an tsracléarscáil sin, taispeáin agus lipéadaigh gach ceann díobh seo a leanas mar is ceart:

- An limistéar faoi fhoirgnimh le hais a chéile i nDún Garbhán
- Limistéar de lonnaíocht tuaithe líneach/ribíneach
- Limistéar de lonnaíocht tuaithe scaipthe
- Limistéar de lonnaíocht tuaithe chnuasta.

[20m]

Imlíne na Sracléarscáile:

4 mharc

4 ghné @ 4 mharc an ceann

Léirithe 3 mharc (grádaithe 3/1/0)

Ainmnithe 1 mharc

- Sa chás gur rianaíocht a dhéantar den tsracléarscáil nó nach ndéantar ach cuid den léarscáil a tharraingt, cailtear 4 mharc i ndáil le himlíne na sracléarscáile agus 3 mharc in aghaidh na míre i ndáil leis an léiriú. Ná bronntar marcanna ach as ainmniú.
- Caithefear ceithre thaobh a tharraingt ar an tsracléarscáil.

B. Athrú Feidhmeanna Uirbeacha

Scrúdaigh an tslí a n-athraíonn feidhmeanna lárionad uirbeach le himeacht aimsire, agus tagairt agat do shampla(i) in Éirinn.

[30m]

Feidhmeanna aitheanta	2 + 2 mharc
Sampla de lárionad uirbeach in Éirinn	2 mharc
Scrúdú	12 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as an dara sampla de lárionad uirbeach in Éirinn do 1 x PSÁ ón scrúdú.
- Féadfaidh lárionad uirbeach a bheith ina chathair, ina chuid ar leith de chathair ainmnithe nó ina bhaile.
- Plé nach bhfuil tagairt ann do lárionad uirbeach ainmnithe in Éirinn: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Mura ndéantar ach cur síos ar fheidhmeanna gan aon tagairt d'athrú le himeacht ama: 2 x PSÁ ar a mhéad.

C. Imirce

Agus tagairt agat do réigiún forbartha a bhfuil staidéar déanta agat uirthi, mínigh iarmhairt na himirce ón tuath go dtí an chathair ar réigiúin bhronntacha agus ar réigiúin ghlactha.

[30m]

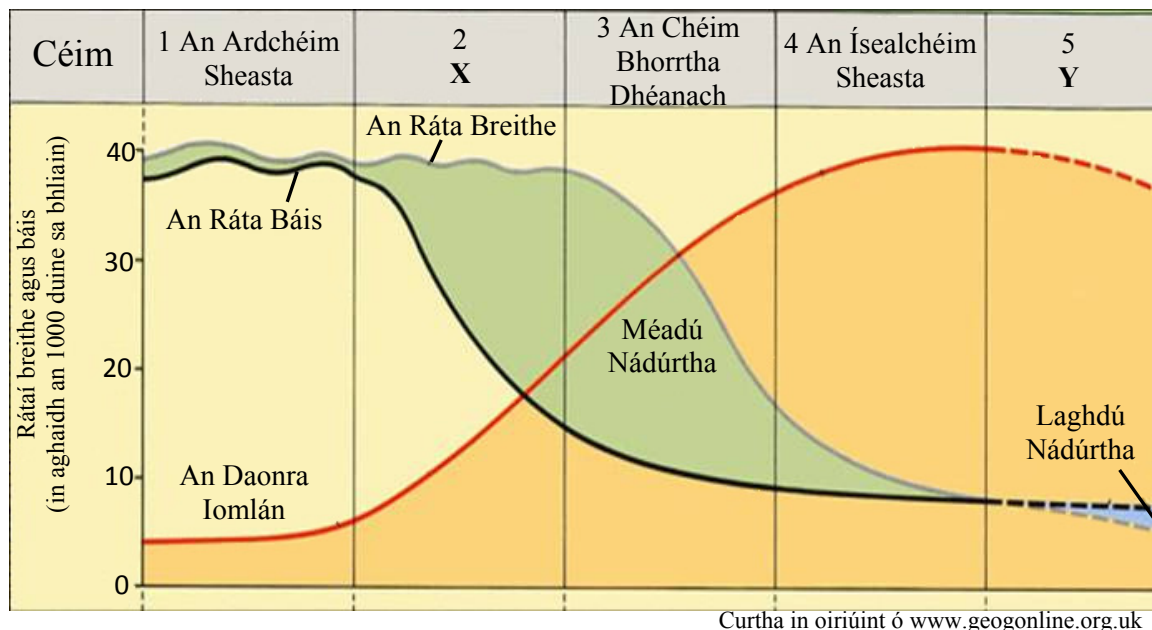
Réigiún forbartha ainmnithe	2 mharc
Iarmhairt ar réigiún bronntach aitheanta	2 mharc
Iarmhairt ar réigiún glactha aitheanta	2 mharc
Scrúdú	12 x PSÁ

- Tá scrúdú le déanamh ar an uile iarmhairt sa bhreis orthu sin.
- Plé nach bhfuil tagairt ann do réigiún forbartha ainmnithe: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Gan ach plé a dhéanamh ar an iarmhairt ar réigiún bronntach nó ar réigiún glactha: 6 x PSÁ ar a mhéad.
- Mura ndéantar ach cur síos ar an imirce ón tuath go dtí an chathair gan aon tagairt do réigiúin bhronntacha agus ghlactha: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Mura ndéantar ach cur síos ar an imirce gan aon tagairt don imirce ón tuath go dtí an chathair: 2 x PSÁ ar a mhéad.

Ceist 11

A. Dinimic Dhaonra

Samhail an Trasdula Dhéimeagrafaigh

Curtha in oiriúint ó www.geogonline.org.uk

Scrúdaigh an léaráid thuas a thaispeánann Samhail an Trasdula Dhéimeagrafaigh agus freagair gach ceann de na ceistanna a leanas.

- Cén chéim i Samhail an Trasdula Dhéimeagrafaigh ina bhfuil an daonra iomlán ar an leibhéal is ísle?
- Ainmnigh X, Céim 2 de Shamhail an Trasdula Dhéimeagrafaigh **agus** ainmnigh sampla de thír sa chéim seo.
- Ainmnigh Y, Céim 5 de Shamhail an Trasdula Dhéimeagrafaigh **agus** ainmnigh sampla de thír sa chéim seo.
- Mínigh go hachomair fadhb **amháin** a bhíonn ag tíortha i gCéim 5 de Shamhail an Trasdula Dhéimeagrafaigh.
- Mínigh go hachomair cad is brí le méadú nádúrtha.

[20m]

5 chuid @ 4 mharc an ceann

(i)	Céim 1 / An Ardchéim Sheasta	4 mharc
(ii)	An Luathchéim Bhorrtha
Aon sampla bailí	2 mharc
2 mharc
(iii)	An Chéim Chríon / Mheata / Céim na Seanaoise
Aon sampla bailí	2 mharc
2 mharc
(iv)	Aon mhíniúchán bailí	2 + 2 mharc
(v)	Aon mhíniúchán bailí	2 + 2 mharc

B. Dáileadh Daonra

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar leis an bpáipéar seo.

Mínigh trí chúis nach bhfuil an limistéar ar an taobh ó thuaidh de Thuaidhlíne 97 chomh tarraingteach sin mar áit lonnaíochta do dhaoine. Bíodh fianaise ó léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis agat mar thaca le gach cúis díobh.

[30m]

Trí chúis @ 10 marc an ceann

I gcás gach cúise:

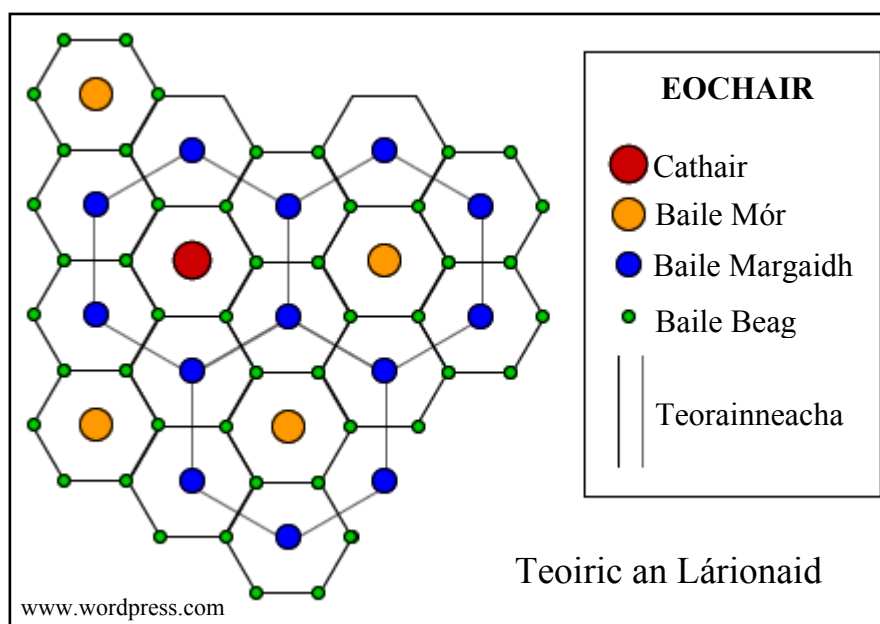
Cúis luaite 2 mharc

Fianaise ón léarscáil 2 mharc

Míniúchán 3 x PSÁ

- Caithfidh an fhianaise ón léarscáil a bheith sonrath, i.e. tagairt eangaí nó aibhneacha ainmnithe, etc.
- Má bhaintear úsáid as an aerfótagraf = 0 marc mar nach dtaispeántar an limistéar aitheanta ar léarscáil na SO ar an aerfótagraf.

C. Teoiric an Lárionaid

Mínigh tábhacht na céimiúlachta agus na cúlchríche i dTeoiric an Lárionaid.

[30m]

Míniúchán 15 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as dhá shampla do 2 x PSÁ ón míniúchán.

Ceist 12

A. Dinimic Dhaonra

Cóimheas an Chleithiúnais i roinnt réigiún
in Éirinn, 2011

Réigiún	Cóimheas an Chleithiúnais
Cathair na Gaillimhe	35
Co. na Gaillimhe	54
Cathair Chorcaí	42
Co. Chorcaí	52
Cathair Phort Láirge	49
Co. Phort Láirge	55

Curtha in oiriúint ó CSO

Scrúdaigh na sonraí thuas a thaispeánann cóimheas an chleithiúnais i roinnt réigiún in Éirinn in 2011.

[20m]

(i) Agus grafpháipéar á úsáid agat, tarraing graf oiriúnach chun na sonraí seo a léiriú.

	Barrachairt	Píchairt
Teideal	2 mharc	2 mharc
Ais cheartingearach ainmnithe	1 mharc	1 + 1 mharc (Ciorcal & lárphointe)
Ais chothrománach ainmnithe	1 mharc	
6 mhír léirithe	2 mharc an ceann grádaithe	2 mharc an ceann grádaithe

- Glactar le haon ghraf / chairt oiriúnach.
- Sa chás nach n-úsáidtear grafpháipéar, dealaítear dhá mharc ón iomlán.
- Ní leor ainm a thabhairt ar chineál an ghraif / na cairte chun na marcanna i leith an teidil a ghnóthú.

(ii) Mínigh go hachomair cúis **amháin** a mbíonn cóimheas an chleithiúnais níos airde i gceantair thuaithe de ghnáth.

Aon mhíniúchán bailí

2 + 2 mharc

B. Feidhmeanna Uirbeacha

Scrúdaigh an t-aerfótagraf a thugtar leis an bpáipéar seo.
Deán cur síos agus tabhair míniú ar **thrí** feidhm éagsúla atá ag Dún Garbhán, agus fianaise ón aerfótagraf agat chun gach feidhm acu a léiriú.

[30m]

Trí feidhm	@ 10 marc an ceann
Do gach feidhm:	
Feidhm ainmnithe	2 mharc
Fianaise ón aerfótagraf	2 mharc
Scrúdú	3 x PSÁ

- Teastaíonn an nodaireacht aitheanta (cúlra ar dheis, etc.) le haghaidh na fianaise ón aerfótagraf.

C. Daonra

Scrúdaigh an tionchar/iarmhairt a bhíonn ag ceann **amháin** acu seo a leanas ar fhás daonra:

- Sochaí agus cultúr
- Leibhéil ioncaim
- Teicneolaíocht.

[30m]

Tionchar / iarmhairt aitheanta	2 mharc
Scrúdú	14 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as an dara tionchar / iarmhairt ainmnithe do 1 x PSÁ.
- Plé nach bhfuil tagairt ann d'fhás daonra: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Tugtar creidiúint as dhá shampla do 2 x PSÁ ón scrúdú.

ROINN 3 – ROGHAONAIÐ

Ceist 13 go 24

Freagair ceist **AMHÁIN**

Nóta: Is fearr **trí** ghné nó **ceithre** ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta a dhéanamh ar líon mór pointí.

Na Ceisteanna 13 - 24

Scéim Mharcála Imlíne agus tuairiscíní marcála maidir le Comhleanúnachas Ginearálta

Scéim Mharcála Imlíne:

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithnítear	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

Tuairiscíní Marcála maidir le Comhleanúnachas Ginearálta:

Agus marcanna á mbronnadh as Comhleanúnachas Ginearálta, cuirfidh an scrúdaitheoir san áireamh cé chomh maith agus a láimhseálann an t-iarrthóir an cheist a cuireadh agus leanfaidh sé/sí na tuairiscíní marcála a leanas:

*Comhleanúnachas Ginearálta (20 marc)		
Sármhaith	20	Freagra cuimsitheach sármhaith ina léirítear mioneolas ar an ábhar. Cumas den scoth chun eolas a cheangal leis an gceist.
An-mhaith	17	Freagra an-mhaith. Eolas an-fhairsing ar an ábhar curtha in iúl. Cumas maith chun eolas a cheangal leis an gceist.
Maith	14	Freagra maith ina dtugtar faisnéis fhóna. Eolas fairsing ar an ábhar. Cumas réasúnta chun eolas a cheangal go cuí leis an gceist.
Measartha	10	Buntuisicint ar an ábhar; clúdaítear na príomhphointí ach ní thugtar ach sonraí teoranta. Iarracht éigin déanta chun eolas a cheangal leis an gceist ach ní léirítear ach buntuisicint.
Lag	6	Faisnéis ábhartha ach teoranta aitheanta agus iarracht éigin déanta chun aghaidh a thabhairt ar an gceist.
Olc	0	Míthuisicint ghinearálta ar an gceist. Níor freagraíodh an cheist a cuireadh agus tá an freagra neamhábhartha ar an mórgóir dá bharr.

Idirspiléachas Domhanda

Nóta: Is fearr trí ghné nó ceithre ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta a dhéanamh ar líon mór pointí.

13. Tagann athrú ar dhearcadh daoine i leith na forbartha agus na tearcfhorbartha. Pléigh é sin.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithnítear	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é "athrú" bunphointe na ceiste.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le thrí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

14. Scrúdaigh an tionchar a bhí ag patrúin seilbhe talún ar an bhforbairt.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithnítear	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é an "tionchar" a bhí ag patrúin seilbhe talún ar an bhforbairt bunphointe na ceiste.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le thrí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

15. Mairimid i ngeilleagar idirspiléach domhanda. Is féidir le gníomhartha nó cinntí a dhéantar i limistéar amháin iarmhairt a bheith acu ar limistéir eile. Pléigh an ráiteas seo agus tagairt agat don téamh domhanda.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithnítear	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é bunphointe na ceiste an iarmhairt a bhíonn ag gníomhartha nó cinntí a dhéantar i limistéar amháin ar an téamh domhanda.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le thrí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

Geo-éiceolaíocht

Nóta: Is fearr **trí** ghné nó **ceithre** ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta a dhéanamh ar líon mór pointí.

16. Mínigh conas a théann airíonna ithreach i bhfeidhm ar fhorbairt ithreach.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithnítear	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é conas a théann airíonna ithreach i bhfeidhm ar fhorbairt ithreach bunphointe na ceiste.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le thrí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

17. Toradh ar ghníomhú próisis ithirdhéanmhasacha iad próifílí ithreach. Pléigh é sin.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithnítear	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é tionchar / iarmhairt na bpróiseas ithirdhéanmhasach ar phróifílí ithreach bunphointe na ceiste.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le thrí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

18. Athraíonn gníomhaíocht an duine bithóim.
Pléigh é sin.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithnítear	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é athrú bithóm de bharr ghníomhaíocht an duine bunphointe na ceiste.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le thrí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

Cultúr agus Ionannas

Nóta: Is fearr trí ghné nó ceithre ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta a dhéanamh ar líon mór pointí.

19. Scrúdaigh tábhacht an reiligiúin mar tháscaire cultúrtha.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithnítear	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é an dóigh a bhfuil an reiligiún tábhachtach mar tháscaire cultúrtha bunphointe na ceiste.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le thrí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

20. D'fhéadfadh coimhlint a bheith ann nuair a bhíonn grúpaí cultúrtha difriúla ann laistigh de theorainneacha an stáit.
Pléigh é sin.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithnítear	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é an dóigh a bhféadfadh coimhlint a bheith ann nuair a bhíonn grúpaí cultúrtha difriúla ann laistigh de theorainneacha an stáit bunphointe na ceiste.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le thrí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

21. Scrúdaigh na straitéisí a cuireadh i bhfeidhm nó a d'fhéadfaí a chur i bhfeidhm chun tacú le marthanacht teangacha mionlaigh.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithnítear	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is iad straitéisí chun tacú le marthanacht teangacha mionlaigh bunphointe na ceiste.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le thrí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

Comhshaol an Atmaisféir agus na nAigéan

Nóta: Is fearr trí ghné nó ceithre ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta a dhéanamh ar líon mór pointí.

22. Scrúdaigh dáileadh míchothrom na teochta ar dhromchla an domhain.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithnítear	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é dáileadh míchothrom na teochta ar dhromchla an domhain bunphointe na ceiste.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le thrí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

23. Téann malartú an uisce ar dhromchla an domhain, idir na haigéin agus an t-atmaisféar, i bhfeidhm ar phatrúin frasaíochta agus ar phatrúin i ndáileadh uisce an domhain. Pléigh é sin.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithnítear	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é bunphointe na ceiste conas a théann malartú an uisce ar dhromchla an domhain, idir na haigéin agus an t-atmaisféar, i bhfeidhm ar phatrúin frasaíochta agus ar phatrúin i ndáileadh uisce an domhain.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le thrí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

24. Téann airíonna aeráide i bhfeidhm ar fhorbairt gheilleagrach.
Pléigh é sin.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithnítear	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é conas a théann airíonna aeráide i bhfeidhm ar fhorbairt gheilleagrach bunphointe na ceiste.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le thrí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

**Léigh an tuarascáil iomlán sula gcuireann tú tús leis an marcáil
chun dul i dtaithe ar an bhfiosrúchán ar fad.**

Ní ghlactar le ráitis shimplí. Cáilíocht ag teastáil.

1. RÉAMHRÁ (5 mharc):

4 x PSÁ:	1 mharc an ceann
Comhleanúnachas Ginearálta:	1 mharc

2. PLEANÁIL (5 mharc):

4 x PSÁ:	1 mharc an ceann
Comhleanúnachas Ginearálta:	1 mharc

3. BAILIÚ EOLAIS (40 marc):

Dhá mhodh / thasc @ 20 marc an ceann.

I leith gach modha / taisc:	9 x PSÁ @ 2 mharc an ceann
Comhleanúnachas Ginearálta:	4 mharc grádaithe

- Caithfidh cuid an bhailiúcháin a bheith bunaithe ar ghníomhaíocht.
- Is féidir glacadh le modh mar thasc arb ionann é agus grúpa de ghníomhaíochtaí cónasctha a bhaineann le hábhar.
- Is féidir creidiúint a thabhairt as léaráidí / sracléaráidí má bhaineann siad le gníomhaíocht an bhailithe.
- Ná tugtar marcanna as torthaí sa roinn scríofa seo.

4. TORTHÁI, TÁTÁIL, LUACHÁIL (30 marc):

Trí theideal @ 8 marc an ceann.

I leith gach teidil:	4 x PSÁ @ 2 mharc an ceann
Comhleanúnachas Ginearálta:	6 mharc grádaithe

- Bunaítear tátail (conclúidí) go díreach nó go hindíreach ar na torthaí; luacháil atá ann sa chás nach mar sin a dhéantar.
- Is féidir luacháil a dhéanamh i leith a bhfuil i ndán chomh maith leis an am atá caite.
- Ná bronntar marcanna as Torthaí / Tátail / Luacháil ach amháin sa chuid chuí den leabhrán.
- Ba cheart go gceanglófaí Torthaí / Tátail / Luacháil le haidhmeanna.

5 EAGRÚ AGUS CUR I LÁTHAIR NA dTORTHAÍ (20 marc):

Cur i láthair: 8 x PSÁ @ 2 mharc an ceann
Comhleanúnachas Ginearálta: 4 mharc grádaithe

- Cur i láthair in dhá fhoirm ghrafacha ar leith riachtanach - mar shampla, graif / cairteacha / léarscáileanna / táblaí / sracléaráidí etc.
- An cur i láthair le déanamh ar na leathanaigh ghrafpháipéir chuí.
- 4 x PSÁ ar a mhéad in aghaidh an chuir i láthair.

BARRACHAIRT / TREGHRAF / SCAIPGHRAF etc.:

Teideal Oiriúnach	2 mharc
Ais amháin agus aonaid nó scála breactha uirthi:	1 x PSÁ = 2 mharc
Gach ceann de dhá phointe/bharra tarraingthe agus lipéadaithe go cruinn:	2 x PSÁ = 4 mharc

PÍCHAIRT:

Teideal Oiriúnach:	1 x PSÁ = 2 mharc
Ciorcal agus an lárphointe go cruinn ann:	1 x PSÁ = 2 mharc
Gach ceann de dhá réimse tarraingthe agus lipéadaithe go cruinn:	2 x PSÁ = 4 mharc

TÁBLA RANGORDAITHE / TÁBLA:

Tábla Ilsraitheanna / Ilcholún

Teideal Oiriúnach:	1 x PSÁ = 2 mharc
Bosca:	1 x PSÁ = 2 mharc
Sraitheanna / Colúin x 2 lipéadaithe:	2 x PSÁ = 2 + 2 mharc

Tábla Sraithe Singile / Colúin Shingil

Teideal Oiriúnach:	1 x PSÁ = 2 mharc
Bosca:	1 x PSÁ = 2 mharc
Sraith / Colún lipéadaithe	1 x PSÁ = 2 mharc
Faisnéis ábhartha	1 x PSÁ = 2 mharc

SRACLÉARÁID / LÉARSCÁIL:

Teideal Oiriúnach:	1 x PSÁ = 2 mharc
Fráma:	1 x PSÁ = 2 mharc
Dhá mhír faisnéise a bhaineann le hábhar na dtorthaí:	2 x PSÁ = 4 mharc

Liosta na dTopaicí d'Fhiosrúchán Tíreolaíochta in 2014

1. Staidéar ar phróisis gheomorfacha an iompair **agus** an tsil-leagain i dtimpeallacht abhann nó chósta nó oighreach.
2. Fiosrúchán faoin tionchar a bhíonn ag gníomhaíocht an duine ar na próisis gheomorfacha i dtimpeallacht abhann nó chósta nó oighreach.
3. Anailís ar an gcoibhneas idir an talamhúsáid agus sruth an tráchta i gceantar áitiúil.
4. Staidéar ar bhainistíocht na dramhaíola i gceantar áitiúil.
5. An t-athrú ar phatrúin dhéimeagrafacha i gceantar áitiúil.
6. Staidéar ar phatrúin áitiúla aimsire.

Marcanna Breise as ucht freagairt trí Ghaeilge

Léiríonn an tábla thíos an méid marcanna breise ba chóir a bhronnadh ar iarrthóirí a ghnóthaíonn thar 75% d'iomlán na marcanna.

N.B. Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ngnóthaíonn thar 75% d'iomlán na marcanna. Ba chóir freisin an marc bónais sin a shlánú síos.

Iomlán: 400 Gnáthráta: 10%

Bain úsáid as an ngnáthráta i gcás marcanna suas go 300. Thar an marc sin, féach an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais
301 - 303	29
304 - 306	28
307 - 310	27
311 - 313	26
314 - 316	25
317 - 320	24
321 - 323	23
324 - 326	22
327 - 330	21
331 - 333	20
334 - 336	19
337 - 340	18
341 - 343	17
344 - 346	16
347 - 350	15

Bunmharc	Marc Bónais
351 - 353	14
354 - 356	13
357 - 360	12
361 - 363	11
364 - 366	10
367 - 370	9
371 - 373	8
374 - 376	7
377 - 380	6
381 - 383	5
384 - 386	4
387 - 390	3
391 - 393	2
394 - 396	1
397 - 400	0

Fiosrúchán Tíreolaíochta – Ná cuirtear san áireamh san iomlán le haghaidh marcanna breise é.

Tabhair ar aird: Tá fáil ar scéim mharcála mhionathraithe le haghaidh iarrthóirí a thug faoi scrúdpháipéar mionathraithe.

Leathanach Bán

